Nr 4.

Ankom till Riksdagens kansli den 23 februari 1912 kl. 3 e. m.

*Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens **fjärde** hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvarsdepartementet.* (1:a Afd.)

Ordinarie anslag.

Departementet.

1:o) I den till Riksdagen den 13 januari innevarande år aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har, under åberopande af det propositionen bilagda statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för samma dag, Kungl. Maj:t under fjärde hufvudtiteln i punkten 1 föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1913 uppföra anslaget till departementet med oförändradt belopp, 61,450 kronor. Departementet. [1.]*)

Departementschefens anförande i ämnet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 3—4.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må i riksstaten för år 1913 uppföra anslaget till departementet med oförändradt belopp, 61,450 kronor.

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet.

2:o) Under punkt 2 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1913 uppföra anslaget till skrif- Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet.

*) Hänvisar till punkt i Kungl. Maj:ts proposition.

materialier och expenser, ved m. m. för departementet under titel »skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet med dess kommandoexpedition, förslagsanslag», samt att öka det, nu 12,990 kronor, med 10 kronor till 13,000 kronor.

Departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet i fråga om detta anslag återfinnes å sid. 4 af protokollet.

Utskottets yttrande.

Utskottet har redan vid behandlingen af andra hufvudtiteln uttalat sig för Kungl. Maj:ts förslag, att tryckningskostnaderna för vederbörande departement skola bestridas från ett nytt, från departementets expensanslag utbrutet anslag. I öfverensstämmelse härmed får utskottet nu tillstyrka, att ett särskildt anslag för tryckningskostnader för landtförsvarsdepartementet med dess kommandoexpedition utbrytes från det nu ifrågavarande anslaget och uppföres såsom förslagsanslag till belopp af 7,000 kronor. Om anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, det oaktadt förblifver så godt som oförändradt till sitt belopp, innebär detta alltså en anslagsökning med 7,000 kronor. En sådan höjning synes emellertid vara af förhållandena påkallad, då ifrågavarande anslag under de sista åren ganska mycket öfverskridits.

Den jämkning i anslagsbelopp, som i allmänhet erfordras för afrundande af hufvudtitelns slutsumma, har utskottet förut plägat föreslå skola företagas beträffande nu ifrågavarande anslag. I Kungl. Maj:ts proposition är emellertid en sådan jämkning i stället vidtagen i afseende å det under 44 punkten af hufvudtiteln upptagna extra anslaget till utbetalande af tillägg till dagaflöning åt indelt manskap. Då utskottet dock icke finner anledning frångå den hittills i detta afseende följda praxis, får utskottet, som i allt fall icke har något att erinra mot att förevarande anslag enligt Kungl. Maj:ts förslag nu upptages till ett med 10 kronor höjdt belopp, hemställa,

att Riksdagen må i riksstaten för år 1913 uppföra anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet under titel »skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet med dess kommandoexpedition, förslagsanslag», samt upptaga anslaget, nu 12,990 kronor, med 13,000 kronor; dock att i anslaget må göras den jämkning, som kan erfordras för jämnande af hufvudtitelns slutsumma.

Tryckningskostnader för departementet med dess kommandoexpedition.

3:o) Uti punkt 3 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att under benämning »tryckningskostnader för departementet med dess kommandoexpedition, förslagsanslag» i riksstaten under fjärde hufvudtiteln uppföra ett nytt ordinarie anslag å 7,000 kronor. Under åberopande af hvad utskottet här ofvan under punkt 2:o) anfört hemställer utskottet, Tryckningskostnader för departementet med dess kommandoexpedition. [3.]

att Riksdagen må under benämning »tryckningskostnader för departementet med dess kommandoexpedition, förslagsanslag» i riksstaten under fjärde hufvudtiteln uppföra ett nytt ordinarie anslag å 7,000 kronor.

Arméförvaltningen.

4:o) Kungl. Maj:t har under punkt 4 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen Arméförvaltningen. [4.]

dels att, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för arméförvaltningen, öka anslaget till arméförvaltningen, nu 253,950 kronor, med 14,715 kronor till 268,665 kronor;

dels godkänna följande villkor för att öfverfältläkaren och fältläkaren må åtnjuta de nya aflöningsförmånerna, nämligen:

att med sådan beställning icke må förenas annan tjänst å rikets eller Riksdagens stat; samt

att med sådan beställning ej heller må förenas vare sig annan tjänst å kommuns stat, eller uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registreradt, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag, eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande tjänst, uppdrag eller befattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen såsom militärläkare, Kungl. Maj:t finner tjänsten, uppdraget eller befattningen kunna få tillsvidare mottagas och bibehållas;

dels besluta, att för åtnjutande af de för kvinnliga biträden i staten upptagna aflöningsförmåner skola gälla de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 januari innevarande år i fråga om fasta

biträden hos vissa verk och myndigheter angifna allmänna villkor och bestämmelser för åtnjutande af deras aflöningsförmåner;

dels medgifva, att biträde, som vid ingången af år 1913 är anställdt hos arméförvaltningen och antages till biträde å dess stat, må för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig tillgodo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning hos arméförvaltningen;

dels ock att godkänna följande tillägg till nu gällande villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmånerna för den civila personalen, nämligen:

att enhvar vaktmästare hos arméförvaltningen må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar; samt

att, vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren eller när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningar, och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp.

Departementschefens yttrande återfinnes å sid. 5—28 i statsrådsprotokollet; och tillåter sig utskottet tillika hänvisa till det af departementschefen i nämnda yttrande åberopade, af chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 januari 1912 hållna anförande angående fasta biträdens uppförande i stat hos vissa ämbetsverk och myndigheter.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en inom Andra kammaren af herr *C. Lindhagen* väckt motion (nr 220), däri hemställts bland annat, att Riksdagen måtte med anledning af statsverkspropositionens förslag till fasta biträdens uppförande i staten hos vissa ämbetsverk och myndigheter besluta, att i första lönegruppen skall tilläggas ett tredje ålderstillägg å 200 kronor, så att slutaflöningen, ortstillägg inbegripet, blir 1,800 kronor; samt

att de föreslagna allmänna villkorens 6:e och 7:e punkter, innefattande begränsningar i kvinnans rätt att söka eller innehafva ifrågavarande befattningar, ifall hon är gift eller träder i äktenskap, skola ur dessa bestämmelser utgå.

Beträffande hvad motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Den af Kungl. Maj:t föreslagna ökningen af anslaget till arméförvaltningen är sålunda beräknad:

höjning af öfverfältläkarens och fältläkarens löneförmåner	kr.	2,165: —
14 kvinnliga biträden, aflöning (3 af högre typ, 11 af normaltyp)	kr. 18,000: —	
vikariatsersättning för dem	» 1,125: —	
	kr. 19,125: —	
afgår för minskade renskrifningskostnader	» 6,900: —	12,225: —
vikariatsersättning för 7 vaktmästare	kr.	315: —
ökning för att vinna öfverensstämmelse med föregående beräkningar*)	»	10: —
	Summa ökning kr.	14,715: —

Öfverfältläkaren och fältläkaren berördes icke af den omorganisation af fältläkarkåren, som beslöts af 1911 års Riksdag, och föreslår nu Kungl. Maj:t, att öfverfältläkaren, som för närvarande har öfverstes aflöningsförmåner, skall erhålla sådan förhöjning af sin aflöning, att den kommer att uppgå till ungefär samma summa, som generalkrigskommissariens, eller 11,000 kronor. För fältläkaren, som nu har öfverstelöjtnants löneförmåner, föreslår Kungl. Maj:t ungefär samma aflöning, som krigsråd åtnjuter, eller 8,100 kronor med ett ålderstillägg å 600 kronor efter 5 år.

Jämfördt med de nuvarande aflöningsförmånerna ställer sig Kungl. Maj:ts förslag sålunda:

Beställning.	Lön.	Dag-aflöning.	Inkvarterings-bidrag.	Summa per år.	
Öfverfältläkaren, nu	6,000	2,190	1,200	9,390	
» *enligt Kungl. Maj:ts förslag*	*7,000*	*2,555*	*1,500*	*11,055*	
Fältläkaren, nu	4,500	1,825	1,000	7,325	
» *enligt Kungl. Maj:ts förslag*	*5,300*	*1,825*	*1,000*	*8,125*	ett ålderstillägg å 600 kr. efter 5 år.

Emot dessa förslag, om hvilka departementschefen uttalat sig å sid. 13—15 af statsrådsprotokollet, har utskottet icke haft något att erinra.

*) Af sid. 22 och 23 i statsrådsprotokollet framgår, att anslaget, som utgör 42,350 kronor, beräknats för utgifter om tillhopa 42,360 kronor.

I punkt 3:o) af sitt utlåtande angående utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel har utskottet vid behandling af frågan om anställande af *fasta biträden* å nedre justitierevisionens stat uttalat sig om de af Kungl. Maj:t föreslagna lönetyperna för dylika befattningshafvare samt om herr Lindhagens i ämnet väckta motion. Utskottet har därvid med afstyrkande af nyssnämnda motion tillstyrkt de af Kungl. Maj:t föreslagna aflöningsförmånerna och, med vissa förändringar, de aflöningsvillkor, som af Kungl. Maj:t framlagts. Hvad utskottet sålunda tillstyrkt har Riksdagen numera godkänt.

Under åberopande af utskottets nyssnämnda uttalande i frågan under andra hufvudtiteln i den mån det af Riksdagen lämnats utan erinran får utskottet, som icke har något att invända emot att å arméförvaltningens stat uppföras 14 kvinnliga biträden, däraf 3 med aflöning efter högre typ och 11 med aflöning efter den normala typen, tillstyrka hvad Kungl. Maj:t i ämnet föreslagit med det förbehåll att aflöningsvillkoren bringas i öfverensstämmelse med hvad Riksdagen beslutat i fråga om fasta biträden å nedre justitierevisionens stat. Herr Lindhagens motion får utskottet sålunda afstyrka äfven i hvad den rör arméförvaltningen.

Under olika hufvudtitlar har Kungl. Maj:t gjort likartade framställningar om *semester åt vaktmästare* vid centrala verk och myndigheter; och har Riksdagen, på utskottets tillstyrkan, bifallit hvad Kungl. Maj:t i frågan hemställt såvidt rör vaktmästare vid högsta domstolen m. fl. under justitiedepartementet lydande verk. Under åberopande af hvad utskottet i punkt 1:o) af sitt utlåtande angående utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel i ämnet anfört, får utskottet därför jämväl tillstyrka hvad Kungl. Maj:t nu föreslagit beträffande semester åt vaktmästare vid arméförvaltningen.

På grund häraf får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med afslag å herr Lindhagens motion nr 220 i hvad den afser löneförmåner för fasta biträden hos arméförvaltningen samt allmänna villkor och bestämmelser för dessa aflöningsförmåners åtnjutande, må

a) med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 13 januari 1912 fogade förslag till ny stat för arméförvaltningen, öka anslaget till arméförvaltningen, nu 253,950 kronor, med 14,715 kronor till 268,665 kronor;

b) godkänna följande villkor för att öfverfältläkaren och fältläkaren må åtnjuta de nya aflöningsförmånerna, nämligen

att med sådan beställning icke må förenas annan tjänst å rikets eller Riksdagens stat; samt

att med sådan beställning ej heller må förenas vare sig annan tjänst å kommuns stat, eller uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registreradt, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag, eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande tjänst, uppdrag eller befattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen såsom militärläkare, Kungl. Maj:t finner tjänsten, uppdraget eller befattningen kunna få tillsvidare mottagas och bibehållas;

c) besluta, att för åtnjutande af de för kvinnliga biträden i staten upptagna aflöningsförmåner skola gälla de i fråga om fasta biträden hos nedre justitierevisionen af Riksdagen beslutade allmänna villkor och bestämmelser för åtnjutande af deras aflöningsförmåner;

d) medgifva, att biträde, som vid ingången af år 1913 är anställdt hos arméförvaltningen och antages till biträde å dess stat, må för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig tillgodo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning hos arméförvaltningen;

e) godkänna följande tillägg till nu gällande villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmånerna för den civila personalen, nämligen:

att enhvar vaktmästare hos arméförvaltningen må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar; samt

att, vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren eller när det erfordras för beredande åt honom af

semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningar, och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp.

Kommendantsstaten.

Kommendantsstaten. [5.]

5:o) I punkt 5 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för kommendantsstaten, öka anslaget till kommendantsstaten, nu 32,678 kronor, med 33,055 kronor till 65,733 kronor.

Departementschefens yttrande i fråga om detta anslag förekommer å sid. 28—29 af statsrådsprotokollet.

Genom förevarande framställning afses att till fullföljande af 1911 års Riksdags beslut angående omorganisation af fältläkarkåren å staten för kommendantsstaten uppföra tre regementsläkare och tre bataljonsläkare.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts framställning, hemställer alltså,

att Riksdagen må, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 13 januari 1912 fogade förslag till ny stat för kommendantsstaten, öka anslaget till kommendantsstaten, nu 32,678 kronor, med 33,055 kronor till 65,733 kronor.

Aflöning och rekrytering m. m.

Aflöning och rekrytering m. m. [6.]

6:o) Kungl. Maj:t har i punkt 6 af fjärde hufvudtiteln föreslagit Riksdagen

dels att, med godkännande af de vid statsrådsprotokollet fogade förslag till nya stater för infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen samt för fast anställda officerare och underofficerare med vederlikar

samt betjänte vid fortifikationen, minska anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 18,151,420 kronor, med 12,833 kronor till 18,138,587 kronor;

dels medgifva:

att, därest under år 1913 vakans i bataljonsläkarbeställning kommer att inträffa vid Svea lifgarde, Göta lifgarde, Lifregementets grenadjärer, Första lifgrenadjärregementet, Västgöta regemente, Upplands infanteriregemente, Skaraborgs regemente, Södermanlands regemente, Jönköpings regemente, Dalregementet, Hälsinge regemente, Älfsborgs regemente, Hallands regemente, Kalmar regemente, Värmlands regemente, Norra skånska infanteriregementet, Södra skånska infanteriregementet, Vaxholms grenadjärregemente, Skånska husarregementet, Skånska dragonregementet, Norrlands artilleriregemente, Positionsartilleriregementet, Svea trängkår eller Skånska trängkåren, beställningen icke skall tillsättas utan den nya organisationen tillämpas;

att, därest under år 1913 vakans i bataljonsläkarbeställning kommer att inträffa vid Lifregementets dragoner, Lifregementets husarer eller Kronprinsens husarregemente, beställningen icke skall tillsättas, men innehafvaren af regementsläkarbeställningen bibehållas vid sina innehafvande aflöningsförmåner;

att, därest under år 1913 vakans i regementsläkarbeställning kommer att inträffa vid truppförband (med undantag för fem-skvadronsregemente), där antalet beställningar skall minskas, beställningen tillsättes med aflöning för den nye tjänstinnehafvaren enligt ny stat, därest den nya organisationen kan genomföras, men eljest efter den gamla staten, till dess genom en af bataljonsläkarnas afgång den nya organisationen kan tillämpas vid detta truppförband; samt

att, därest under år 1913 vakans i regementsläkarbeställning kommer att inträffa vid fem-skvadronsregemente, beställningen icke skall tillsättas, utan den nya organisationen tillämpas vid sådant truppförband;

allt under villkor att för den nya organisationens genomförande till förfogande stående medel icke öfverskridas;

dels ock medgifva:

att för genomförandet af fältläkarkårens nya organisation, i hvad den afser de ordinarie läkarna vid arméns truppförband, må användas de löner och dagaflöningar, som finnas uppförda i staterna för läkarbeställningarna vid de truppförband, där läkarbeställningarna ännu äro uppförda enligt äldre organisation och där vid vakans den nya organisationen får genomföras i öfverensstämmelse med förut angifna grunder.

Utskottets yttrande.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 29—40 af statsrådsprotokollet.

Hvad Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit innebär ett fullföljande af dels de år 1905 framlagda öfvergångsplanerna till 1901 års härordning, hvilka med endast smärre, af förhållandena betingade afvikelser blifvit följda, dels ock 1911 års Riksdags beslut beträffande omorganisation af fältläkarkåren.

Emot Kungl. Maj:ts förslag i förstnämnda hänseende har utskottet intet att erinra.

Den omorganisation af fältläkarkåren, som vid 1911 års riksdag beslöts, innebar, förutom förbättring af aflöningsförmåner m. m., i fråga om antalet läkarbeställningar följande förändringar, nämligen att regementsläkarnas antal skulle nedbringas från 53 till 47 och bataljonsläkarnas från 91 till 53 samt att vidare 44 extra bataljonsläkare skulle anställas, hvaremot samtliga 56 fältläkarstipendiatbeställningar skulle indragas.

Vid åtskilliga truppförband har på grund af 1911 års riksdags beslut den nya organisationen med detta års ingång börjat tillämpas. Kungl. Maj:t har nu föreslagit, att däraf påkallade ändringar skola införas i staterna för dessa truppförband. För organisationens fortsatta ikraftträdande under år 1913 i mån af vakanssättning hafva föreslagits i hufvudsak samma bestämmelser, som sistlidne riksdag i sådant afseende beslutat. Vidare föreslås i punkterna 10 och 11 af denna hufvudtitel, att antalet fältläkarstipendiater för år 1913 nedsättes från 30 till 27 samt att extra bataljonsläkarnas antal för samma år ökas från 6 till 12.

Nyssnämnda ändringar af staterna för vissa truppförband föranleder motsvarande ökning af anslagen till kommendantsstaten (punkt 5) och till aflöning och rekrytering m. m. Kostnaden för 27 fältläkarstipendiater, 24,300 kronor, utgår från anslaget till stipendier för fältläkarkåren och veterinärstaten (punkt 10). 1911 års Riksdag medgaf, att af detta anslag finge under år 1912 användas ett belopp af 37,800 kronor till bestridande af kostnader för fältläkarkårens omorganisation. Då sådan användning af anslaget icke erfordras för år 1913 i vidare mån än för stipendiaternas aflönande har Kungl. Maj:t föreslagit, att det nedsättes med skillnaden mellan nyssnämnda båda belopp eller 13,500 kronor. Anslaget, som för närvarande utgör 42,600 kronor, komme därigenom att utgöra 29,100 kronor. För extra bataljonsläkarnas aflönande föreslås i punkt 11 af denna hufvudtitel, att ett nytt ordinarie anslag skall uppföras i riksstaten till belopp af 24,000 kronor,

benämndt »aflöning till extra bataljonsläkare, förslagsanslag». Något extra anslag har däremot icke denna gång begärts för den nya organisationens genomförande.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka dessa förslag äfvensom hvad Kungl. Maj:t i öfrigt föreslagit i fråga om öfvergången till den nya organisationen af fältläkarkåren.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Riksdagen må

a) med godkännande af de vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 13 januari 1912 fogade förslag till nya stater för infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen samt för fast anställda officerare och underofficerare med vederlikar samt betjänte vid fortifikationen, minska anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 18,151,420 kronor, med 12,833 kronor till 18,138,587 kronor;

b) medgifva:

att, därest under år 1913 vakans i bataljonsläkarbeställning kommer att inträffa vid Svea lifgarde, Göta lifgarde, Lifregementets grenadjärer, Första lifgrenadjärregementet, Västgöta regemente, Upplands infanteriregemente, Skaraborgs regemente, Södermanlands regemente, Jönköpings regemente, Dalregementet, Hälsinge regemente, Älfsborgs regemente, Hallands regemente, Kalmar regemente, Värmlands regemente, Norra skånska infanteriregementet, Södra skånska infanteriregementet, Vaxholms grenadjärregemente, Skånska husarregementet, Skånska dragonregementet, Norrlands artilleriregemente, Positionsartilleriregementet, Svea trängkår eller Skånska trängkåren, beställningen icke skall tillsättas utan den nya organisationen tillämpas;

att, därest under år 1913 vakans i bataljonsläkarbeställning kommer att inträffa vid Lifregementets dragoner, Lifregementets husarer eller Kronprinsens husarregemente, beställningen icke skall tillsättas, men innehafvaren af regementsläkarbeställningen bibehållas vid sina innehafvande aflöningsförmåner;

att, därest under år 1913 vakans i regements-

läkarbeställning kommer att inträffa vid truppförband (med undantag för fem-skvadronsregemente), där antalet beställningar skall minskas, beställningen tillsättes med aflöning för den nye tjänstinnehafvaren enligt ny stat, därest den nya organisationen kan genomföras, men eljest efter den gamla staten, till dess genom en af bataljonsläkarnas afgång den nya organisationen kan tillämpas vid detta truppförband; samt

att, därest under år 1913 vakans i regementsläkarbeställning kommer att inträffa vid fem-skvadronsregemente, beställningen icke skall tillsättas, utan den nya organisationen tillämpas vid sådant truppförband;

allt under villkor att för den nya organisationens genomförande till förfogande stående medel icke öfverskridas; samt

c) medgifva:

att för genomförandet af fältläkarkårens nya organisation, i hvad den afser de ordinarie läkarna vid arméns truppförband, må användas de löner och dagaflöningar, som finnas uppförda i staterna för läkarbeställningarna vid de truppförband, där läkarbeställningarna ännu äro uppförda enligt äldre organisation och där vid vakans den nya organisationen får genomföras i öfverensstämmelse med förut angifna grunder.

Hyra, expenser m. m. vid truppförbanden.

Hyra, expenser m. m. vid truppförbanden. [7.]

7:o) Under punkt 7 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att minska anslaget till hyra, expenser m. m. vid truppförbanden, nu 125,800 kronor, med 600 kronor till 125,200 kronor.

Departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet i fråga om detta anslag återfinnes å sid. 41—42 af protokollet.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må minska anslaget till hyra, expenser m. m. vid truppförbanden, nu 125,800 kronor, med 600 kronor, till 125,200 kronor.

Intendenturkåren.

8:o) Kungl. Maj:t har under punkt 8 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 13 januari 1912 fogade förslag till stat för intendenturkåren, öka anslaget till intendenturkåren, nu 677,115 kronor, med 2,265 kronor till 679,380 kronor. Intendenturkåren. [8.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 42—45 af statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Ifrågavarande framställning afser ett fullföljande af den för 1911 års Riksdag framlagda planen att efter hand uppflytta 6 underintendentsbeställningar till intendentsbeställningar, däraf 3 af första och 3 af andra klassen. För denna gång föreslår Kungl. Maj:t, att en underintendentsbeställning uppflyttas till intendentsbeställning af första klassen; och har utskottet intet att däremot erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen må med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 13 januari 1912 fogade förslag till stat för intendenturkåren, öka anslaget till intendenturkåren, nu 677,115 kronor, med 2,265 kronor till 679,380 kronor.

Ökad aflöning för de till tjänståldern äldsta bataljonsläkarna och bataljonsveterinärerna.

9:o) Kungl. Maj:t har under punkt 9 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen Ökad aflöning för de till tjänståldern äldsta bataljonsläkarna och bataljonsveterinärerna. [9.]

dels att till förtydligande af hvad 1911 års Riksdag beslutat om användningen af förevarande anslag medgifva,

att någon ökad aflöning för de till tjänståldern äldsta bataljonsläkarna *på gammal stat* icke vidare skall tilläggas sådan bataljonsläkare, utom i det fall, att det pröfvas skäligt att åt yngre bataljonsläkare, som är anställd vid truppförband, där den nya organisationen icke är genomförd och de nya aflöningsförmånerna icke börjat tillämpas och som är i tur till erhållande af ökad aflöning enligt den

gamla organisationen, tilldela sådan aflöning; skolande dock beloppet utgöra blott ett tusen kronor samt den tillagda aflöningen frånträdas vid öfvergången till den nya organisationen och därmed förenade aflöningsvillkor; samt

att lönetillägg med ett tusen kronor enligt den nya organisationen skall från anslaget till ökad aflöning för de till tjänståldern äldsta bataljonsläkarna tillkomma hvar och en af de 27 till tjänståldern äldsta bataljonsläkarna, som öfvergått eller öfvergår till ny stat;

dels och att minska anslaget till ökad aflöning för de till tjänståldern äldsta bataljonsläkarna och bataljonsveterinärerna, nu 82,909 kronor, med 5,503 kronor, till 77,406 kronor.

Departementschefens utredning i ämnet återfinnes å sid. 45—48 af statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot hvad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, hemställer,

att Riksdagen må

a) till förtydligande af hvad 1911 års Riksdag beslutat om användningen af anslaget till ökad aflöning för de till tjänståldern äldsta bataljonsläkarna och bataljonsveterinärerna medgifva,

att någon ökad aflöning för de till tjänståldern äldsta bataljonsläkarna *på gammal stat* icke vidare skall tilläggas sådan bataljonsläkare, utom i det fall, att det pröfvas skäligt att åt yngre bataljonsläkare, som är anställd vid truppförband, där den nya organisationen icke är genomförd och de nya aflöningsförmånerna icke börjat tillämpas och som är i tur till erhållande af ökad aflöning enligt den gamla organisationen, tilldela sådan aflöning; skolande dock beloppet utgöra blott ett tusen kronor samt den tillagda aflöningen frånträdas vid öfvergången till den nya organisationen och därmed förenade aflöningsvillkor; samt

att lönetillägg med ett tusen kronor enligt den nya organisationen skall från anslaget till ökad aflöning för de till tjänståldern äldsta bataljonsläkarna tillkomma hvar och en af de 27 till tjänståldern äldsta bataljonsläkarna, som öfvergått eller öfvergår till ny stat;

b) minska förslagsanslaget till ökad aflöning för de till tjänståldern äldsta bataljonsläkarna och bataljonsveterinärerna, nu 82,909 kronor, med 5,503 kronor till 77,406 kronor.

Stipendier för fältläkarkåren och veterinärstaten.

Stipendier för fältläkarkåren och veterinärstaten.

[10.]

10:o) Kungl. Maj:t har vidare under punkt 10 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen

dels att, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för anslaget till stipendier för fältläkarkåren och veterinärstaten, minska detta anslag, nu 42,600 kronor, med 13,500 kronor till 29,100 kronor;

dels och att medgifva, att i den mån de enligt staten till läkarstipendier afsedda medel ej under år 1913 användas till det afsedda ändamålet, de må under samma år tagas i anspråk för genomförande af den nya organisationen af fältläkarkåren vid truppförbanden, så vidt denna organisation ej redan genomförts i truppförbandens stater; dock endast för den händelse de i truppförbandens stater enligt gamla organisationen upptagna löner och dagaflöningar för läkarbeställningar visat sig otillräckliga för den nya organisationens genomförande.

Departementschefens yttrande i fråga om detta anslag förekommer å sid. 48—50 i statsrådsprotokollet.

Under hänvisning till hvad utskottet i punkt 6:o) af detta utlåtande yttrat i fråga om fältläkarkårens omorganisation får utskottet med tillstyrkande af Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställa,

att Riksdagen må,

a) med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 13 januari 1912 fogade förslag till ny stat för anslaget till stipendier för fältläkarkåren och veterinärstaten, minska detta anslag, nu 42,600 kronor, med 13,500 kronor till 29,100 kronor; samt

b) medgifva, att i den mån de enligt staten till läkarstipendier afsedda medel ej under år 1913 användas till det afsedda ändamålet, de må under samma år tagas i anspråk för genomförande af den nya organisationen af fältläkarkåren vid truppförbanden, så vidt denna organisation ej redan genomförts i truppförbandens stater; dock endast för den händelse de i truppförbandens stater enligt gamla organisationen upptagna löner och dagaflöningar för läkarbeställningar visat sig otillräckliga för den nya organisationens genomförande.

Aflöning till extra bataljonsläkare.

Aflöning till extra bataljonsläkare.

[11.]

11:o) Uti punkt 11 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att under benämning »aflöning till extra bataljonsläkare, förslagsanslag» i riksstaten under fjärde hufvudtiteln uppföra ett nytt ordinarie anslag å 24,000 kronor.

Beträffande den af departementschefen i ämnet lämnade utredningen får utskottet hänvisa till sid. 50—51 af statsrådsprotokollet.

Med åberopande af hvad i punkt 6:o) af detta utlåtande anförts beträffande omorganisationen af fältläkarkåren får utskottet hemställa,

att Riksdagen må under benämning »aflöning till extra bataljonsläkare, förslagsanslag» i riksstaten under fjärde hufvudtiteln uppföra ett nytt ordinarie anslag å 24,000 kronor.

Ålderstillägg.

Ålderstillägg.

[12.]

12:o) Under punkt 12 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att öka anslaget till ålderstillägg, nu 82,350 kronor, med 2,950 kronor till 85,300 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till hvad statsrådsprotokollet sid. 51—52 innehåller.

I två likalydande motioner, väckta den ena (nr 4) i Första kammaren af herr *E. Wavrinsky* och den andra (nr 21) i Andra kammaren af friherre *E. Palmstierna* m. fl., har yrkats, att Riksdagen ville besluta, att tygunderofficerarna vid artilleriets tygstater skola äga rätt till ett ålderstillägg å 300 kronor efter 5 års väl vitsordad tjänst, och för sådant ändamål höja förslagsanslaget till ålderstillägg å fjärde hufvudtiteln från 81,400 till 82,900 kronor.

I fråga om de af motionärerna åberopade skälen för förslaget får utskottet hänvisa till själfva motionerna.

Den af Kungl. Maj:t begärda ökningen af detta anslag har samband med de i punkt 4:o) här ofvan omnämnda förslagen om förbättrade löneförmåner åt fältläkaren samt om uppförande af 14 kvinnliga biträden å staten för arméförvaltningen. Utskottet, som i nyssnämnda

punkt tillstyrkt dessa förslag, får sålunda äfven förorda den höjning af anslaget till ålderstillägg, som ett bifall till dem betingar.

Hvad beträffar förenämnda motioner får utskottet till en början erinra, att, då i gällande riksstat ifrågavarande anslag är upptaget till 82,350 kronor och ej, såsom motionärerna angifva, till 81,400 kronor, deras förslag innebär en anslagshöjning af endast 550 kronor.

Vid 1909 års riksdag framställdes af en motionär ett förslag i samma syfte som det föreliggande, dock med den skillnad, att ålderstillägget var angifvet till 500 kronor, hvarigenom tygunderofficerarna i lönehänseende skulle blifva fullt likställda med tygverkmästare (besiktningsrustmästare). Vid behandling af detta förslag anförde utskottet bland annat följande:

»De å artilleriets tygstater uppförda tygunderofficerarna åtnjuta samma löneförmåner som styckjunkare, med hvilka de äfven i öfrigt äro likställda. Att i lönehänseende gifva tygunderofficerarna en förmånligare ställning än styckjunkarne synes icke af förhållandena påkalladt, helst den jämförelse motionären velat göra mellan tygunderofficers samt tygverkmästares och besiktningsrustmästares kompetens och tjänstgöring icke synes vara fullt riktig. Af gällande instruktion rörande artilleriförråden framgår, att en tygverkmästare skall innehafva erforderlig fackkunskap och en besiktningsrustmästare erforderlig yrkesskicklighet, förutsättningar, som icke kräfvas af en tygunderofficer. Rörande tygunderofficerens skyldigheter innehåller visserligen berörda instruktion bland annat, att denne skall genom att uppmärksamt följa de olika arbetena söka förvärfva den kännedom och sakkunskap, som erfordras för fullgörandet af tygverkmästares åligganden, samt att han äfven skall i möjligaste mån söka förvärfva sig kännedom om tygförvaltares åligganden, på det han må kunna vid behof upprätthålla dennes tjänst. Den omständighet, att en tygunderofficer sålunda kan vid vissa tillfällen komma att uppehålla en tygverkmästares eller en tygförvaltares tjänst, synes dock ingalunda behöfva föranleda därtill, att tygunderofficerens löneförmåner höjas och likställas med besiktningsrustmästarens.»

I enlighet med utskottets hemställan blef berörda motion af Riksdagen afslagen.

I de motioner, hvarom nu är fråga, bestrides anförda uttalande om att tygunderofficerarna, som åtnjuta samma löneförmåner som styckjunkare, äfven i öfrigt skulle vara likställda med dessa. Utskottet vill häremot framhålla, att tygunderofficerarna naturligen hafva annan tjänstgöring än styckjunkarna men att tygunderofficerarne dock i allmänhet

varit verkliga underofficerare, som på ansökan blifvit anställda såsom tygunderofficerare, och att af dem icke kräfvas fackinsikter, motsvarande dem, som tygverkmästare och besiktningsrustmästare måste besitta. Dock torde tygunderofficerarna under sin tjänstgöring efter hand förvärfva en del sådana fackkunskaper, hvilket också uti instruktionen för artilleriförråden förutsatts böra ske.

Motionärerna anföra vidare, att alla tygunderofficerarna utom en — i Stockholm — ständigt tjänstgöra såsom verkmästare, emedan inga verkmästare finnas utom i Stockholm och Boden, på hvilket senare ställe däremot icke finnes någon tygunderofficer.

Häremot vill utskottet erinra, att arbetet vid de tygstationer, där tygunderofficerare tjänstgöra såsom tygverkmästare är af väsentligen mindre omfattning än vid stationerna i Stockholm och Boden. Utskottet kan därför icke finna nyssnämnda, af motionärerna anmärkta förhållande utgöra något skäl för större likställighet i aflöningshänseende mellan nämnda båda befattningshafvare.

Ej heller kan utskottet dela motionärernas uppfattning om att verkmästarnas och därmed äfven tygunderofficerarnas åligganden till såväl omfång som ansvar vida öfverstiga besiktningsrustmästarnas.

Då utskottet sålunda icke funnit de skäl motionärerna till stöd för sitt förslag anfört vara öfvertygande, då det därjämte icke synes lämpligt att på grund af enskilda motioner i en lönestat vidtaga en ändring, hvars konsekvenser svårligen kunna rätt bedömas, och då härtill kommer, att, enligt hvad utskottet inhämtat, åtminstone vissa af tygunderofficerarna åtnjuta arfvoden och gratifikationer, som icke äro upptagna i lönestaten, anser sig utskottet böra afstyrka motionerna.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

a) att herr Wavrinskys motion nr 4 och friherre Palmstiernas m. fl. motion nr 21 icke må af Riksdagen bifallas; samt

b) att Riksdagen må, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, öka anslaget till ålderstillägg, nu 82,350 kronor, med 2,950 kronor till 85,300 kronor.

Landstormen.

Landstormen. [13.]

13:o) Då utskottet icke haft något att erinra mot hvad Kungl. Maj:t under punkt 13 af denna hufvudtitel föreslagit, får utskottet — under hänvisning till hvad departementschefen till ofvannämnda statsrådsprotokoll sid. 52—56 i ämnet anfört — hemställa,

att Riksdagen må öka anslaget till landstormen, nu 200,225 kronor, med 4,000 kronor till 204,225 kronor.

Ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation.

Ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation. [14.]

14:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må minska anslaget till ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation, nu 13,917 kronor, med 2,935 kronor till 10,982 kronor.

Remontering m. m.

Remontering m. m. [15.]

15:o) I punkt 15 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att minska anslaget till remontering m. m., nu 949,527 kronor, med 308,372 kronor till 641,155 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 55—63 af statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

I kostnadsberäkningen för detta anslag har hittills såsom inkomst upptagits beräknade värdet af utrangerade försålda hästar efter ett pris af 100 kronor för hvarje. Med hänsyn till försäljningsprisen under de senare åren har priset per häst nu beräknats till 135 kronor, och har nyssnämnda inkomstbelopp denna gång upptagits till 104,625 kronor.

Från furageringsanslaget har remonteringsanslaget brukat tillgodoföras icke obetydliga belopp såsom ersättning för vid truppförbanden insatta nya stamhästar, som kvarstått vid remontdepå. Denna ersättning har nu upptagits såsom en beräknad inkomst till anslaget å 20,000 kronor.

Utgifterna å remonteringsanslaget för år 1913 hafva beräknats till 1,115,905 kronor. Efter frånräknande af nyssnämnda båda inkomstbelopp, tillsammans 124,625 kronor, återstår 991,280 kronor, en summa, som med 41,753 kronor öfverstiger anslagets nuvarande belopp. Att Kungl. Maj:t det oaktadt föreslagit minskning af anslaget med icke mindre än 308,372 kronor beror på att befintliga besparingar å anslaget ansetts kunna användas för nästa års utgifter till belopp af 350,125 kronor.

Af departementschefens redogörelse i fråga om detta anslag framgår, att en hel årsklass värnpliktiga vid de skånska kavalleriregementena på grund af brist på hästar nödgats helt och hållet fullgöra sina repetitionsöfningar till fots. Då något förslag icke föreligger till afhjälpande af detta missförhållande, hvilket, enligt hvad i statsverkspropositionen till 1911 års Riksdag meddelades, äfven föregående år ägt rum, saknar utskottet anledning att göra hemställan om åtgärder i sådant syfte.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må minska anslaget till remontering m. m., nu 949,527 kronor, med 308,372 kronor till 641,155 kronor.

Lega af hästar för artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis.

Lega af hästar för artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis.

[16.]

16:o) Under punkt 16 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att öka anslaget till lega af hästar för artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis, nu 622,648 kronor, med 87,440 kronor till 710,088 kronor.

Den af departementschefen i ärendet lämnade utredningen återfinnes å sid. 64—66 af statsrådsprotokollet.

Den föreslagna ökningen af detta anslag betingas af följande nya behof:

för 6 haubitsbatterier	19,860	hästlegningsdagar,
» en andra strålkastarafdelning i Boden	1,000	»
» en ny strålkastarafdelning, hvartill medel begäres i punkt 34 af den kungl. propositionen	1,000	»
Summa	21,860	hästlegningsdagar.

Efter ett legningspris af 4 kronor per häst och dag erfordras härför 87,440 kronor, hvarmed anslaget enligt Kungl. Maj:t förslag skulle ökas.

Vid vissa truppförband har, enligt hvad utskottet inhämtat, erfordrats ett något större antal legningsdagar än som upptagits i förslagsberäkningarna; men har genom att hästar blifvit legda för längre tid stundom t. o. m. för helt år priset på legningsdag kunnat så nedbrin-

gas, att kostnaderna kunnat hållas inom bestämda gränser. Då emellertid genom sådana åtgärder andra anslag såsom t. ex. furageringsanslaget påverkas och blifva tagna i anspråk för ökade utgifter samt det i allt fall synes vara ekonomiskt oriktigt att utgifva lega för hästar, som, på sätt ofvan antydts, tagas i bruk under större delen af året, har utskottet velat ifrågasätta, om ej hellre antalet stamhästar vid sådana truppförband borde något ökas.

Med tillstyrkande af hvad Kungl. Maj:t föreslagit får utskottet hemställa,

att Riksdagen må öka anslaget till lega af hästar för artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis, nu 622,648 kronor, med 87,440 kronor till 710,088 kronor.

Ridskolan.

17:o) Kungl. Maj:t har vidare under punkt 17 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för ridskolan, öka anslaget till ridskolan, nu 42,000 kronor, med 4,250 kronor till 46,250 kronor. Ridskolan. [17.]

Departementschefens utredning i fråga om detta anslag förekommer å sid. 66—78 af statsrådsprotokollet.

I fråga om den för ridskolan gällande staten har Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit följande förändringar:

höjning af utgiftsposten »för uppvärmning, förslagsvis» från 3,300 kronor till 4,000 kronor	kr.	700: —
utbytande af posten »för underhåll af hinderbana och smärre reparationer af byggnader, förslagsvis» å 2,000 kronor mot en post »för underhåll och reparationer af byggnader och hinderbana» å 4,000 kronor	»	2,000: —
höjning af utgiftsposten »för diverse och oförutsedda behof» från 2,820 kronor till 4,370 kronor	»	1,550: —
Summa ökning	kr.	4,250: —

Med tillstyrkande af hvad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 13

januari 1912 fogade förslag till ny stat för ridskolan, öka anslaget till ridskolan, nu 42,000 kronor, med 4,250 kronor till 46,250 kronor.

Garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden.

Garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Bodon. [18.]

18:o) I punkt 18 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen *dels* att i riksstaten för år 1913 upptaga anslaget till garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg under titel »garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden, reservationsanslag», *dels ock* att, med godkännande af de vid statsrådsprotokollet fogade förslag till stater för nämnda sjukhus, öka anslaget, nu 88,200 kronor, med 16,800 kronor till 105,000 kronor.

Beträffande departementschefens utredning i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 78—99 i statsrådsprotokollet.

I en inom Andra kammaren af herr *S. Linders* väckt motion (nr 201) har yrkats, det Riksdagen måtte besluta, att naturaförmåner för sjuksköterskor och öfrig kvinnlig personal vid *garnisonssjukhuset i Stockholm* måtte — i likhet med Kungl. Maj:ts förslag till stat för garnisonssjukhuset i Boden — uppföras med:

»fri bostad med möbler, *lyse*, bränsle, kost och *tvätt*», samt vid *garnisonssjukhuset i Karlsborg* med

»fri bostad med möbler, lyse, bränsle och *tvätt*».

Till stöd för sitt yrkande har motionären anfört följande:

»I statsverkspropositionen till innevarande års Riksdag har Kungl. Maj:t vid anslagsäskande under fjärde hufvudtiteln i staten för garnisonssjukhuset i Boden rörande den kvinnliga personalen såsom sjuksköterska m. fl. förutom arfvode uppfört:

»fri bostad med möbler, lyse, bränsle, kost och tvätt»,

medan i motsvarande stat för garnisonssjukhuset i Stockholm uppförts förutom arfvode:

»fri bostad med möbler, ved och kost»,

samt för garnisonssjukhuset i Karlsborg:

»fri bostad med möbler, ved och lyse». (I stället för kost utgår på det senare stället matpängar.)

Den olikhet i naturaförmåner, som häraf tyckes framgå, existerar — enligt hvad jag har mig bekant — icke i verklighet, men torde väl dock omskrifna naturaförmåner i de olika staterna äfven i formellt afseende böra bringas i full öfverensstämmelse med hvarandra».

Utskottets yttrande.

I förevarande punkt har Kungl. Maj:t framlagt förslag till stat för garnisonssjukhuset i Boden, som under år 1911 trädt i verksamhet. Denna stat slutar å ett belopp af 16,200 kronor. Därjämte har Kungl. Maj:t föreslagit sådan ändring af staten för garnisonssjukhuset i Stockholm, att operationssalssköterskan och de båda öfversjuksköterskorna skulle blifva berättigade till två särskilda arfvodesförhöjningar om hvardera 200 kronor efter respektive 5 och 10 års väl vitsordad tjänst. För detta ändamål skulle i staten utföras ett belopp om 600 kronor. Dessa Kungl. Maj:ts förslag föranleda en höjning af ifrågavarande anslag med 16,800 kronor. Anslagets benämning skulle samtidigt därmed ändras så, att den komme att omfatta äfven sjukhuset i Boden.

Med ofvanstående motion afses, att sjuksköterskor och öfrig kvinnlig personal vid garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg skola genom erforderliga tillägg i staterna tillförsäkras förutom öfriga naturaförmåner vid det förra sjukhuset fritt lyse och fri tvätt samt vid det senare sjukhuset fri tvätt; och upplyser motionären, att de faktiskt redan åtnjuta dessa förmåner. Utskottet har förvissat sig om att detta är förhållandet i fråga om sjuksköterskorna vid garnisonssjukhuset i Stockholm. I Kungl. Maj:ts reglemente för detta sjukhus af den 8 juni 1906 finnes till och med uttryckligen angifvet, att sjuksköterskorna erhålla sina linnepersedlar tvättade genom sjukhusets försorg och på dess bekostnad.

Med afseende härå torde vid bedömande af aflöningsförhållandena för sjuksköterskan vid garnisonssjukhuset i Boden hänsyn icke kunna tagas till att, såsom i statsrådsprotokollet (sid. 97) åberopas, nämnda sjuksköterska skulle komma att utöfver de aflöningsförmåner, som enligt stat utgå till undersjuksköterskan vid garnisonssjukhuset i Stockholm, erhålla fri tvätt och fritt lyse. Utskottet finner sig dock icke kunna göra hemställan om någon höjning i aflöningen för sjuksköterskan vid garnisonssjukhuset i Boden, då därom ej framställts förslag.

Beträffande den för kokerskan vid sistnämnda sjukhus föreslagna aflöning har utskottet visserligen icke funnit sig öfvertygadt om nödvändigheten af, att dennas aflöning nedsatts med 50 kronor under lönen för motsvarande befattning vid garnisonssjukhuset i Stockholm; förslag till ändring af Kungl. Maj:ts framställning i denna del föreligger emellertid ej.

I fråga om den kvinnliga personalens naturaförmåner vid de olika garnisonssjukhusen förefinnas, såsom ofvan nämnts, i staterna vissa ojämnheter. En dylik ojämnhet anträffas därjämte beträffande aflöningsförmånerna för kokerskorna i Stockholm och å Karlsborg, af hvilka

den förra åtnjuter fri kost, men den senare uppbär matpenningar. Såsom ofvan meddelats har åtminstone i vissa fall dylika ojämnheter faktiskt blifvit undanröjda och synas ytterligare åtgärder kunna vidtagas till främjande af öfverensstämmelse i förenämnda aflöningsförhållanden, hvarefter förslag till motsvarande ändringar i staterna torde böra föreläggas Riksdagen.

På grund af hvad i detta ärende förekommit har utskottet funnit sig böra med afstyrkande af förenämnda motion tillstyrka hvad Kungl. Maj:t i fråga om detta anslag föreslagit.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen må

a) i riksstaten för år 1913 upptaga anslaget till garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg under titel »garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden, reservationsanslag»; samt

b) med afslag å herr Linders motion nr 201 och med godkännande af de vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 13 januari 1912 fogade förslag till stater för nämnda sjukhus, öka anslaget, nu 88,200 kronor, med 16,800 kronor till 105,000 kronor.

Arméns fält- och fälttjänstöfningar.

Arméns fält- och fälttjänstöfningar. [19.]

19:o) Med tillstyrkande af hvad Kungl. Maj:t under punkt 19 af denna hufvudtitel föreslagit och under åberopande af hvad statsrådsprotokollet sid. 100 i denna fråga innehåller, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må i riksstaten för år 1913 upptaga anslaget till arméns fält- och fälttjänstöfningar med oförändradt belopp, 500,000 kronor.

Arméns byggnader, mötesfält och kommendantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel.

Arméns byggnader, mötesfält och kommendantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel. [20.]

20:o) Under punkt 20 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att öka anslaget till arméns byggnader, mötesfält och kommendantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel, nu 1,256,390 kronor, med 23,000 kronor till 1,279,390 kronor.

Departementschefens utredning i denna fråga återfinnes å sid. 101—113 af statsrådsprotokollet.

Detta anslag är fördeladt på följande titlar:

Tit. I.	Landtförsvarets under arméförvaltningens fortifikationsdepartements vård och uppsikt ställda fastigheter	kronor	1,038,000: —
Tit. II.	Kommendantskapsutgifter	»	95,640: —
Tit. III.	Fortifikationens öfningar	»	76,500: —
Tit. IV.	Fortifikationens materiel	»	46,250: —
	Summa	kronor	1,256,390: —

I fråga om titel I föreslås ingen förändring.

Under titel II upptagas för närvarande följande arfvoden åt den vid Bodens fästning anställda polispersonalen:

1 poliskommissarie	kronor	2,500: —
enhvar af 5 öfverkonstaplar	»	1,600: —
enhvar af 5 konstaplar	»	1,300: —

Kungl. Maj:t föreslår nu, att öfverkonstaplarnas och konstaplarnas arfvoden skola höjas med 200 kronor till respektive 1,800 kronor och 1,500 kronor, hvilket skulle föranleda en ökning af denna titels slutsumma med 2,000 kronor.

Under titel III upptogs vid 1911 års riksdag ett belopp af 3,000 kronor för öfningar med en af de två strålkastarafdelningar, hvartill samma Riksdag beviljat anslag. Nu föreslås, att ytterligare 3,000 kronor skola här uppföras för öfningar med den andra strålkastarafdelningen, för hvilkens uppsättande Kungl. Maj:t under punkt 34 begär återstoden af det redan beviljade anslaget.

Vidare begäres ytterligare 1,000 kronor för öfningar med de båda strålkastarafdelningarna i Boden.

För ingenjörtruppernas öfningar i Norrland hade ursprungligen begärts 22,250 kronor, men, enligt hvad det vid 1911 års statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet utvisar, ansåg dåvarande chefen för landtförsvarsdepartementet, att för år 1912 ej behöfde beräknas mer än 9,000 kronor. För år 1913 har emellertid hela den begärda summan äskats, hvarigenom skulle uppstå en kostnadsökning af 13,250 kronor.

De nu nämnda anslagsökningarna under titel III utgöra tillhopa 17,250 kronor.

Under titel IV beviljade 1911 års Riksdag för årligt underhåll af en ny ballongafdelnings och en ny strålkastarafdelnings materiel, respektive 1,500 kronor och 750 kronor, hvilka belopp utgjorde hälften af den beräknade årliga underhållskostnaden för ifrågavarande materiel.

Från och med nästa år behöfver hela underhållskostnaden vara att tillgå, hvarför Kungl. Maj:t nu begärt, att nyssnämnda poster skola uppföras till respektive 3,000 och 1,500 kronor. Detta skulle förorsaka en anslagsökning af 2,250 kronor.

För den strålkastarafdelning, hvartill i punkt 34 äskas medel, begäres half underhållskostnad med 750 kronor.

Slutligen är i förslaget upptagen en post om 750 kronor, utgörande halfva underhållskostnaden för den vinterutrustning för ingenjörtrupperna, till hvars anskaffande det i punkt 35 begärda anslaget är afsedt.

Den föreslagna anslagshöjningen under titel IV uppgår sålunda till 3,750 kronor.

I sammandrag ställa sig de nu nämnda anslagsökningarna sålunda:

Tit. II.	Ökning	kronor	2,000: —
» III.	»	»	17,250: —
» IV.	»	»	3,750: —
		Summa kronor	23,000: —

Då utskottet icke haft något att erinra mot hvad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må öka anslaget till arméns byggnader, mötesfält och kommendantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel, nu 1,256,390 kronor, med 23,000 kronor till 1,279,390 kronor.

De värnpliktiges aflöning, inskrifning och redovisning m. m.

De värnpliktigas aflöning, inskrifning och redovisning m. m.

[21.]

21:o) I punkt 21 af fjärde hufvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att öka anslaget till de värnpliktiges aflöning, inskrifning och redovisning m. m., nu 2,642,364 kronor, med, i jämnt krontal, 131,641 kronor till 2,774,005 kronor.

Departementchefens utredning i fråga om detta anslag förekommer å sid. 118—119 af statsrådsprotokollet.

I en inom Andra kammaren väckt motion (n:r 1) har herr *E. Räf m. fl.* hemställt, att Riksdagen måtte besluta, att dagaflöningen till de värnpliktige under deras vapenöfning bestämmes till 50 öre pr dag samt att denna aflöning skall utgå äfven innevarande år.

Uti en likaledes inom Andra kammaren väckt motion (n:r 68) har herr *G. Kronlund m. fl.* hemställt, att Riksdagen ville besluta, att aflö-

ningen till de värnpliktige äfven under deras rekrytutbildning måtte bestämmas till 50 öre om dagen, och att Riksdagen måtte anslå därtill erforderligt belopp.

Vidare hafva till utskottet remitterats tvenne likalydande motioner, väckta den ena (n:r 21) inom Första kammaren af herrar *G. Rosén* och *W. Skarstedt*, den andra (n:r 114) inom Andra kammaren af herr *W. Bäckström*, däri hemställts, att Riksdagen måtte besluta, att de värnpliktiges dagaflöning skall från och med år 1913 utgå med 50 öre, samt anvisa härför erforderligt belopp.

Öfver Kungl. Maj:ts förenämnda framställning samt de i ämnet väckta motionerna kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva yttrande, hvilket utskottet skolat härmed för Riksdagen

anmäla.

Arméns mathållning.

Arméns mathållning. [22.]

22:o) Kungl. Maj:t har under punkt 22 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att minska anslaget till arméns mathållning, nu 7,386,558 kronor, med 186,558 kronor till 7,200,000 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles afgifva yttrande, hvilket utskottet skolat härmed för Riksdagen

anmäla.

Furagering af arméns hästar.

Furagering af arméns hästar. [23.]

23:o) Uti punkt 23 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att öka anslaget till furagering af arméns hästar, nu 3,199,752 kronor, med 92,424 kronor till 3,292,176 kronor.

Departementschefens yttrande i ärendet återfinnes å sid. 120 i statsrådsprotokollet.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må öka anslaget till furagering af arméns hästar, nu 3,199,752 kronor, med 92,424 kronor till 3,292,176 kronor.

Arméns munderingsutrustning.

Arméns munderingsutrustning. [24.]

24:o) Kungl. Maj:t har under punkt 24 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att minska anslaget till arméns munderingsutrustning, nu 4,408,147 kronor, med, i jämnadt tal, 239,104 kronor till 4,169,043 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles afgifva yttrande; hvilket utskottet skolat härmed för Riksdagen

anmäla.

Arméns diverse intendenturbehof.

Arméns diverse intendenturbehof. [25.]

25:o) Uti punkt 25 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att minska anslaget till arméns diverse intendenturbehof, nu 763,604 kronor, med, i jämnadt tal, 43,448 kronor till 720,156 kronor.

Öfver denna Kungl. Maj:ts framställning kommer utskottet att framdeles afgifva yttrande; hvilket utskottet härmed skolat för Riksdagen

anmäla.

Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten.

Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten. [26.]

26:o) Kungl. Maj:t har under punkt 26 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att minska anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten, nu 1,899,526 kronor, med, i jämnadt tal, 84,568 kronor till 1,815,018 kronor.

Öfver Kungl. Maj:ts under denna punkt gjorda framställning kommer utskottet att framdeles afgifva yttrande; hvilket utskottet skolat härmed för Riksdagen

anmäla.

Arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m.

Arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m. [27.]

27:o) Uti punkt 27 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att minska anslaget till arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m., nu 372,186 kronor, med, i jämnt krontal, 11,325 kronor till 360,861 kronor.

Öfver denna Kungl. Maj:ts framställning kommer utskottet att framdeles afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härmed för Riksdagen

anmäla.

Ersättning för rustning och rotering.

28:o) Kungl. Maj:t har under punkt 28 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att minska anslaget till ersättning för rustning och rotering, nu 870,000 kronor, med 100,000 kronor till 770,000 kronor. Ersättning för rustning och rotering. [28.]

Departementschefens yttrande i ärendet återfinnes å sid. 125—126 af statsrådsprotokollet.

Då utskottet icke har något att erinra mot den af Kungl. Maj:t gjorda framställningen, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må minska anslaget till ersättning för rustning och rotering, nu 870,000 kronor, med 100,000 kronor till 770,000 kronor.

Öfriga ordinarie anslag.

29:o) Beträffande öfriga i nu gällande riksstat under fjärde hufvudtiteln upptagna ordinarie anslag har någon förändring icke ifrågasatts; och får utskottet hemställa, Öfriga ordinarie anslag. [29.]

att samtliga de ordinarie anslag under fjärde hufvudtiteln, hvilka icke här ofvan blifvit särskildt omförmälda, må i riksstaten för år 1913 upptagas till oförändrade belopp.

Extra anslag.

Artilleribehof.

Nya eldhandvapen.

Nya eldhandvapen. [30.]

30:o) Kungl. Maj:t har i punkt 30 af fjärde hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att af det utaf 1911 års Riksdag för fortsatt anskaffning af nya eldhandvapen för armén beviljade anslaget, 1,200,000 kronor, å extra stat för år 1913 anvisa 500,000 kronor.

Departementschefens framställning i fråga om detta anslag återfinnes å sid 127—128 af statsrådsprotokollet.

I en inom Första kammaren väckt motion (n:r 22) har friherre *J. Beck-Friis* hemställt, att Riksdagen till fortsatta försök med kulsprutegevär för kavalleriet ville på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 50,000 kr. med rätt för Kungl. Maj:t att under innevarande år förskottera nämnda belopp.

Herr *J. Nydal* har i en inom Andra kammaren väckt motion (n:r 92) föreslagit, att Riksdagen för anskaffande af kulsprutemateriel vid infanteriet måtte å extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 1,000,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att af omhänderhafvande medel under år 1912 förskjuta ett större eller mindre belopp däraf för att sedermera ersättas af ifrågavarande anslag.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina förslag, tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottets yttrande.

Hvad Kungl. Maj:t föreslagit i fråga om fortsatt anskaffning af nya eldhandvapen för armén får utskottet tillstyrka.

Vidkommande friherre Beck-Friis' motion har utskottet inhämtat, att arméförvaltningens artilleridepartement i anledning af inspektörens för kavalleriet, i motionen omnämnda framställning tillstyrkt anskaffande af 10 st. kulsprutegevär, med hvilket antal försöken syntes kunna göras i tillräcklig omfattning. Artilleridepartementet har vidare anfört, att afståndsmätare, som vid eldgifning med kulsprutevapen vore nödvändiga för att kunna leda elden, så att god verkan erhölles, icke be-

höfde särskildt anskaffas för de nu afsedda försöken, utan funnes att tillgå till därför erforderligt antal. Kostnaderna för anskaffning af försöksmaterielen, beräknade till 24,600 kronor, kunde, enligt departementets mening, bestridas från ordinarie vapenanslaget, därest Kungl. Maj:t så bestämde. Ärendet är emellertid ännu icke föredraget inför Kungl. Maj:t.

Utskottet, som väl inser kulsprutevapnets betydelse för såväl infanteriet som kavalleriet, finner önskvärdt, att sådana försök, som i friherre Beck-Friis' motion afses, varda utförda; men då, enligt hvad utskottet inhämtat, arméförvaltningens artilleridepartement ansett, att de för dylika försök erforderliga kulsprutegevär skulle kunna anskaffas med anlitande af ordinarie vapenanslaget, torde ett särskildt anslag för ändamålet icke vara behöfligt. Utskottet anser därför, att motionen icke bör af Riksdagen bifallas.

Då utskottet icke funnit sig böra tillstyrka friherre Beck-Friis' förenämnda motion, finner sig utskottet ej heller kunna biträda det i herr Nydals ofvan omförmälda motion framställda förslag, så mycket mindre som detta innebär ett fullständigt anskaffande af kulsprutor för infanteriet och organisation af kulsprutekompanier.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

a) att Riksdagen må af det utaf 1911 års Riksdag för *fortsatt anskaffning af nya eldhandvapen för armén* beviljade anslaget, 1,200,000 kronor, å extra stat för år 1913 anvisa 500,000 kronor,

b) att friherre Beck-Friis' förenämnda motion n:r 22 icke må af Riksdagen bifallas samt

c) att ej heller herr Nydals ofvan omförmälda motion nr 92 må vinna Riksdagens bifall.

Ny fältartillerimateriel.

31:o) Under punkt 31 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen *dels* att utaf det af 1909 års Riksdag till anskaffning af ny fältartillerimateriel beviljade beloppet, 3,000,000 kronor, å extra stat för år 1913 anvisa 400,000 kronor, Ny fältartillerimateriel. [31.]

dels ock att medgifva, att för det med nämnda anslag afsedda ändamål må användas ej mindre 175,000 kronor, utgörande disponibel behållning å de medel, som 1905 och 1906 års Riksdagar å extra ordi-

narie stat beviljat till anskaffning af ny fältartillerimateriel (kanonmateriel), än äfven 375,000 kronor, utgörande disponibel behållning å de medel, som 1906 års Riksdag å extra ordinarie stat beviljat till anskaffning af materiel för positionsartilleriet (positionshaubitser).

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 130—132 af statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot hvad Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit, hemställer,

att Riksdagen må *dels* utaf det af 1909 års Riksdag till *anskaffning af ny fältartillerimateriel* beviljade beloppet, 3,000,000 kronor, å extra stat för år 1913 anvisa 400,000 kronor,

dels ock medgifva, att för det med nämnda anslag afsedda ändamål må användas ej mindre 175,000 kronor, utgörande disponibel behållning å de medel, som 1905 och 1906 års Riksdagar å extra ordinarie stat beviljat till anskaffning af ny fältartillerimateriel (kanonmateriel), än äfven 375,000 kronor, utgörande disponibel behållning å de medel, som 1906 års Riksdag å extra ordinarie stat beviljat till anskaffning af materiel för positionsartilleriet (positionshaubitser).

Kasernbyggnader.

Kasernbyggnader. [32.]

32:o) Kungl. Maj:t har i punkt 32 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att utaf det af 1906 års Riksdag till uppförande af kasernetablissemang för femton infanteriregementen beviljade anslaget, 21,744,000 kronor, å extra stat för år 1913 anvisa 2,700,000 kronor.

Beträffande den i ärendet af departementschefen lämnade utredningen får utskottet hänvisa till hvad statsrådsprotokollet å sid. 134—140 innehåller.

Den af Kungl. Maj:t för år 1913 begärda anvisningen å detta anslag får utskottet tillstyrka.

Utskottet hemställer sålunda,

att Riksdagen må utaf det af 1906 års Riksdag till *uppförande af kasernetablissemang* för femton infanteriregementen beviljade anslaget, 21,744,000 kronor, å extra stat för år 1913 anvisa 2,700,000 kronor.

Ingenjörmateriel m. m. för Bodens ingenjörkår.

33:o) Med tillstyrkande af bifall till hvad Kungl. Maj:t under punkten 33 af denna hufvudtitel föreslagit, får utskottet hemställa, Ingenjörmateriel m. m. för Bodens ingenjörkår. [33.]

att Riksdagen må af det för *anskaffande af ingenjörmateriel m. m. för Bodens ingenjörkår* beviljade beloppet, 117,000 kronor, å extra stat för år 1913 anvisa 50,000 kronor.

Belysningsmateriel.

34:o) Med tillstyrkande af bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet, Belysningsmateriel. [34.]

att Riksdagen må af det för *anskaffning af belysningsmateriel* beviljade beloppet, 165,000 kronor, å extra stat för år 1913 anvisa återstoden, 82,500 kronor.

Vinterutrustning.

35:o) Under punkt 35 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för anskaffning af vinterutrustning för ingenjörtrupperna m. m. bevilja 103,000 kronor och häraf å extra stat för år 1913 anvisa 53,000 kronor. Vinterutrustning. [35.]

Utskottet har tagit del af de af departementschefen å sid. 141 i statsrådsprotokollet omnämnda handlingar, och då utskottet icke funnit något att erinra mot den gjorda framställningen, hemställer utskottet,

att Riksdagen må för *anskaffning af vinterutrustning för ingenjörtrupperna* m. m. bevilja 103,000 kronor och häraf å extra stat för år 1913 anvisa 53,000 kronor.

Flygmaskin m. m.

Flygmaskin m. m. [36.]

36:o) Kungl. Maj:t har i punkt 36 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att till *anskaffning af en flygmaskin* samt öfningar med densamma m. m. å extra stat för år 1913 bevilja 63,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att af omhänderhafvande medel under år 1912 förskjuta beloppet för att sedermera ersättas af ifrågavarande anslag.

Öfver denna framställning, angående hvilken utskottet afgifvit särskildt utlåtande (n:r 11), har Riksdagen redan fattat beslut; hvilket utskottet skolat här

anteckna.

Nya uniformer för armén.

Nya uniformer för armén. [37.]

37:o) Då utskottet icke haft något att erinra mot hvad Kungl. Maj:t under punkt 37 af denna hufvudtitel föreslagit, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må af det för *anskaffning af nya uniformer för armén* beviljade anslag, 6,000,000 kronor, å extra stat för år 1913 anvisa 400,000 kronor.

Inventarier i nya kasernetablissemang.

Inventarier i nya kasernetablissemang. [38.]

38:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må för *inköp af inventarier i nya kasernetablissemang* å extra stat för år 1913 anvisa 100,000 kronor.

Diverse anslag.

Det frivilliga skytteväsendets befrämjande.

39:o) Uti punkt 39 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till det frivilliga skytteväsendets befrämjande såsom extra anslag för år 1913 anvisa 925,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att under följande år använda hvad af anslaget kan under år 1913 besparas. Det frivilliga skytteväsendets befrämjande. [39.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 146—159 i statsrådsprotokollet.

Af 1911 års Riksdag anvisades för ifrågavarande ändamål ett anslag af 870,000 kronor. Den nu begärda ökningen med 55,000 kronor är föranledd däraf, att årsunderstödet och ammunitionsbidraget till skytteföreningarna beräknats för 10,000 skyttar mer än förra året, nämligen för 120,000 skyttar, och vid sådant förhållande har utskottet intet att erinra emot den föreliggande framställningen. Utskottets yttrande.

I sammanhang härmed har utskottet, i anslutning till hvad nästlidet års Riksdag i detta ämne anfört, velat uttala, att utskottet med tillfredsställelse sett, att det af skytteförbundens öfverstyrelse äfven denna gång framställda förslaget i fråga om skjutundervisning i folkskolorna icke blifvit af departementschefen förordadt.

Utskottet hemställer,

> att Riksdagen må till *det frivilliga skytteväsendets befrämjande* såsom extra anslag för år 1913 anvisa 925,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att under följande år använda hvad af anslaget kan under år 1913 besparas.

Befrämjande af det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig.

40:o) Med tillstyrkande af bifall till hvad Kungl. Maj:t under punkt 40 af denna hufvudtitel föreslagit och under åberopande af hvad statsrådsprotokollet sid. 159 och 160 i denna fråga innehåller, får utskottet hemställa, Befrämjande af det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig.

> att Riksdagen må till *befrämjande af det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* å extra stat för år 1913 anvisa 10,000 kronor. [40.]

Tillfällig löneförbättring åt fortifikationskassören och redogöraren samt fortifikationskassörerna, förrådsförvaltarna och förrådsvaktmästarna vid fortifikationen.

Tillfällig löneförbättring åt vissa befattningshafvande vid fortifikationen.

[41.]

41:o) Med anledning af hvad Kungl. Maj:t under punkt 41 af denna hufvudtitel föreslagit och under hänvisning till hvad statsrådsprotokollet sid. 160 och 161 i ärendet innehåller, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må

a) för *beredande af tillfällig löneförbättring åt fortifikationskassören och redogöraren samt fortifikationskassörerna och förvaltarna vid fortifikationen* å extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 13,545 kronor, samt

b) för *beredande af tillfällig löneförbättring åt förrådsvaktmästarna vid fortifikationen* å extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 450 kronor.

Extra lönetillägg för en del betjänte.

Extra lönetillägg för en del betjänte.

[42.]

42:o) Med tillstyrkande af bifall till hvad Kungl. Maj:t under punkt 42 af denna hufvudtitel föreslagit, hemställer utskottet,

att Riksdagen må till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 januari 1912 angifna grunder, af *extra lönetillägg* för innevarande år åt en del betjänte, som åtnjuta aflöning från fjärde hufvudtitelns medel, å extra stat för år 1913 såsom förslagsanslag anvisa ett belopp af 285 kronor.

Provisorisk lönereglering för landtförsvarsdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli.

Provisorisk lönereglering för landtförsvarsdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli.

[43.]

43:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till *provisorisk lönereglering för befattningshafvare i landtförsvarsdepartementet*, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden 13 januari 1912 omförmälda grunder och villkor,

å extra stat för år 1913 anvisa ett förslagsanslag af 8,270 kronor, däraf högst 175 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester.

Dagaflöningstillägg åt indelt manskap.

Dagaflöningstillägg åt indelt manskap. [44.]

44:o) Kungl. Maj:t har vidare under denna hufvudtitel i punkten 44 föreslagit Riksdagen att för utbetalande af tillägg till dagaflöning åt indelt manskap med 2 kronor till korpral, vicekorpral och menig beställningsman samt 2 kronor 10 öre till annan menig för tjänstgöring i egenskap af underbefäl, instruktör eller beställningsman vid skolor och öfningar utom vanliga repetitionsöfningar å extra stat för år 1913 anvisa såsom förslagsanslag ett, jämväl för afrundande af hufvudtitelns slutsumma, till 149,728 kronor jämkadt belopp.

Under erinran, att utskottet här ofvan under punkt 2 gjort hemställan om rätt till jämkning i anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för jämnande af hufvudtitelns slutsumma, får utskottet under iakttagande af, att anslag i regeln böra utföras i jämnt tiotal kronor, hemställa,

att Riksdagen må för *utbetalande af tillägg till dagaflöning åt indelt manskap* med 2 kronor till korpral, vicekorpral och menig beställningsman samt 2 kronor 10 öre till annan menig för tjänstgöring i egenskap af underbefäl, instruktör eller beställningsman vid skolor och öfningar utom vanliga repetitionsöfningar å extra stat för år 1913 anvisa såsom förslagsanslag 149,720 kronor.

Tillfällig löneförbättring åt vissa yngre bataljonsläkare.

Tillfällig löneförbättring åt vissa yngre bataljonsläkare. [45.]

45:o) Under punkt 45 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till tillfällig löneförbättring (extra lönetillägg) åt högst 9 yngre bataljonsläkare såsom extra anslag för år 1913 bevilja förslagsvis 4,500 kronor att utgå med 500 kronor till enhvar under förutsättning, att han icke åtnjuter löneförmåner enligt den nya organisationen för fältläkarekåren och att han fullgör minst 50 dagars årlig tjänstgöring under beväringsrekrytskola vid vederbörligt truppförband.

Under hänvisning till hvad statsrådsprotokollet sid 164—166 i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till *tillfällig löneförbättring (extra lönetillägg) åt högst 9 yngre bataljonsläkare* såsom extra anslag för år 1913 bevilja förslagsvis 4,500 kronor att utgå med 500 kronor till enhvar under förutsättning, att han icke åtnjuter löneförmåner enligt den nya organisationen för fältläkarkåren och att han fullgör minst 50 dagars årlig tjänstgöring under beväringsrekrytskola vid vederbörligt truppförband.

Försökmobilisering.

Försöksmobilisering. [46.]

46:o) Kungl. Maj:t har vidare under punkt 46 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att i afvaktan på den proposition angående utförande under senare hälften af innevarande eller förra hälften af nästkommande år af en *försöksmobilisering*, Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, för sagda ändamål bland de extra anslagen å fjärde hufvudtiteln beräkna ett belopp af 500,000 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härmed för Riksdagen

anmäla.

Personligt lönetillägg.

Personligt lönetillägg. [47.]

47:o) Uti punkt 47 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för beredande af personligt lönetillägg åt musikdirektören vid Hälsinge regemente Carl Anders Clementz å extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 483 kronor.

Med anledning häraf får utskottet, under åberopande af hvad statsrådsprotokollet sid. 167—168 i ärendet innehåller, hemställa,

att Riksdagen må för *beredande af personligt lönetillägg åt musikdirektören vid Hälsinge regemente Carl Anders Clementz* å extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 483 kronor.

Ersättning för förskott.

48:o) Under punkt 48 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till täckande af vissa förskott å extra stat för år 1913 anvisa, i jämnt krontal, ett belopp af 194,867 kronor. Ersättning för förskott. [48.]

Under hänvisning till hvad departementschefen till statsrådsprotokollet (sid. 169—172) i detta ärende meddelat, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till *täckande af vissa förskott* å extra stat för år 1913 anvisa, i jämnt krontal, ett belopp af 194,867 kronor.

Stockholm den 23 februari 1912.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Reservationer:

Vid *punkten 19* (angående arméns fält- och fälttjänstöfningar):

af herrar *A. C. Lindblad*, *F. W. Thorsson*, *N. E. Lindberg* och *J. E. Berglund:*

»Kungl. Maj:t har i punkt 19 föreslagit Riksdagen att till arméns fält- och fälttjänstöfningar för 1913 bevilja ett anslag af 500,000 kronor.

Som af Kungl. Maj:ts framställning framgår har Riksdagen under en följd af år till arméns fälttjänstöfningar årligen beviljat 500,000 kronor, och sådana öfningar ha hvarje år i större och mindre omfattning företagits. På grund af särskilda omständigheter inställdes den till 1911 planerade större fälttjänstöfningen, och endast mindre sådana företogos inom respektive arméfördelningar, hvarigenom en afsevärd besparing å anslaget uppstod under 1911. Från 1910 års hushållning uppstod en besparing i detta anslag af 263,295 kronor. Läggas dessa reservationer tillsammans torde de vid 1912 års början kunna beräknas till omkring 1/2 million kronor. Härtill kommer af 1911 års

Riksdag beviljade 500,000 kronor; således skulle Kungl. Maj:t för 1912 och 1913 års fälttjänstöfningar förfoga öfver 1 million kronor.

Vid sådant förhållande ha vi inom utskottet yrkat,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må af Riksdagen bifallas.»

Vid *punkten 39* (angående frivilliga skytteväsendets befrämjande):

af herrar *A. C. Lindblad*, *F. W. Thorsson*, *N. E. Lindberg*, och *J. E. Berglund:*

»I punkt 39 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen, att till den frivilliga skytterörelsens befrämjande såsom extra anslag för år 1913 anvisa 925,000 kronor. Af utredningen i detta ärende framgår att öfverstyrelsen för denna organisation ställer allt högre anspråk på statskassan, på samma gång den sträfvar att för sina syftens vinnande tränga in äfven i folkskolorna. Styrelsen har nämligen framställt begäran om ett anslag af 21,060 kronor, i afsikt att införa skjutöfningar i 260 af landets folkskolor. Men härmed ignorera skytterörelsens ledare Riksdagens tydligt uttalade uppfattning, att folkskolorna skola varda befriade för skytteväsendets agitation, och det är med tillfredsställelse vi konstatera att äfven utskottets majoritet, i sin motivering för bifall till Kungl. Maj:ts framställning, föreslår Riksdagen att kraftigare än förut uttala sin uppfattning om olämpligheten att rekrytera skytterörelsens led med folkskolebarnen.

Lika obekymrad ställer sig styrelsen äfvenledes till Riksdagens uttalade uppfattning om att de årliga ökningarne af detta anslag borde ske i något långsammare tempo. Ty af årets riksdag begär styrelsen ökning med tillsammans 236,900 kronor, hvarigenom hela anslaget skulle uppgå till 1,150,000 kronor.

Vid sådant förhållande, och äfven af andra skäl, synes det oss som borde Riksdagen taga i allvarligt öfvervägande, huruvida en sådan utgiftssumma kan ur försvarets synpunkt motiveras. Vi kunna nämligen icke tillmäta den frivilliga skytterörelsen den betydelse härutinnan, som man i allmänhet vill tillmäta densamma, och kunna därföre ej heller biträda det nu tillstyrkta beloppet, 925,000 kronor.»

Det skulle här antecknas, att herr *K. V. Rydén* icke deltagit i förestående hufvudtitels behandling inom utskottet.

BILAGOR.

Bil.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

1912 års riksstat anslår: Anvisning i kontant. Kronor.	ö.	
		Landtförsvars-
		Aflöning och expenser samt
17,000	—	Departementschefen
61,450	—	Departementet
12,990	—	Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet med dess kom-
		Ökas med
——	—	Tryckningskostnader för departementet med dess kommandoexpedition, *för-*
253,950	—	Arméförvaltningen. Nuvarande belopp
		Ökas med
30,900	—	Skrifmaterialier, expenser och bränsle m. m. för arméförvaltningen, *reservations-*
156,035	—	Generalitetsstaten
322,815	—	Generalstabens fast anställda personal
78,175	—	Generalstabens öfningar, expenser m. m., *reservationsanslag*
16,200	—	Artilleristaben
32,678	—	Kommendantsstaten. Nuvarande belopp
		Ökas med
18,151,420	—	Aflöning och rekrytering m. m. Nuvarande belopp
		Minskas med
125,800	—	Hyra, expenser m. m. vid truppförbanden, *reservationsanslag.* Nuvarande
		Minskas med
677,115	—	Intendenturkåren. Nuvarande belopp
		Ökas med
82,909	—	Ökad aflöning för de till tjänståldern äldsta bataljonsläkarna och bataljons-
		Minskas med
42,600	—	Stipendier för fältläkarkåren och veterinärstaten. Nuvarande belopp
		Minskas med
Trpt 20,062,037	—	

Litt. A.

riksstatens Fjärde hufvudtitel.

		Förslag till blifvande riksstat: Anvisning i kontant.	
departementet.			
inkvarterings- och resekostnad.		Kronor.	ö.
.....		17,000	—
.....		61,450	—
mandoexpedition, *förslagsanslag.* Nuvarande belopp	12,990: —		
.....	10: —	13,000	—
slagsanslag		7,000	—
.....	253,950: —		
.....	14,715: —	268,665	—
anslag		30,900	—
.....		156,035	—
.....		322,815	—
.....		78,175	—
.....		16,200	—
.....	32,678: —		
.....	33,055: —	65,733	—
.....	18,151,420: —		
.....	12,833: —	18,138,587	—
belopp	125,800: —		
.....	600: —	125,200	—
.....	677,115: —		
.....	2,265: —	679,380	—
veterinärerna, *förslagsanslag.* Nuvarande belopp	82,909: —		
.....	5,503: —	77,406	—
.....	42,600: —		
.....	13,500: —	29,100	—
	Trpt	20,086,646	—

	1912 års riksstat anslår: Anvisning i kontant. Kronor.	ö.	
Trpt	20,062,037	—	
	1,088,307	—	Inkvarteringskostnader, *förslagsanslag*
	21,450	—	Inkvarteringens ordnande i Stockholm, *reservationsanslag*
	——	—	Aflöning till extra bataljonsläkare, *förslagsanslag*
	82,350	—	Ålderstillägg, *förslagsanslag.* Nuvarande belopp
			Ökas med
	120,000	—	Arméns personal öfver stat, *förslagsanslag*
	200,225	—	Landstormen, *reservationsanslag.* Nuvarande belopp
			Ökas med
	13,917	—	Ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation, *förslagsanslag,*
			Minskas med
	195,000	—	Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*
	7,000	—	Resestipendier åt artilleri- och ingenjörofficerare, *reservationsanslag*
	15,000	—	Resestipendier åt officerare och intendenturtjänstemän, *reservationsanslag*
	2,000	—	Resestipendier åt militärläkare, *reservationsanslag*
			Remontering och
	949,527	—	Remontering m. m., *reservationsanslag.* Nuvarande belopp
			Minskas med
	622,648	—	Lega af hästar för artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis, *reserva-*
			Ökas med
			Skolor för officerare, under-
	96,955	—	Krigshögskolor, *reservationsanslag*
	42,000	—	Ridskolan, *reservationsanslag.* Nuvarande belopp
			Ökas med
	60,000	—	Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, *reservationsanslag*
	27,000	—	Artilleriskjutskolor, *reservationsanslag*
	130,165	—	Krigsskolan, *reservationsanslag*
	130,000	—	Volontärskolor, *förslagsanslag*
	6,350	—	Militärläkares undervisning, *reservationsanslag*
Trpt	23,871,931	—	

		Förslag till blifvande riksstat: Anvisning i kontant. Kronor.	ö.
	Trpt	20,086,646	—
.....		1,088,307	—
.....		21,450	—
.....		24,000	—
.....	82,350: —		
.....	2,950: —	85,300	—
.....		120,000	—
.....	200,225: —		
.....	4,000: —	204,225	—
högst. Nuvarande belopp	13,917: —		
.....	2,935: —	10,982	—
.....		195,000	—
.....		7,000	—
.....		15,000	—
.....		2,000	—
hästlega m. m.			
.....	949,527: —		
.....	308,372: —	641,155	—
tionsanslag. Nuvarande belopp	622,648: —		
.....	87,440: —	710,088	—
befäl och militärläkare.			
.....		96,955	—
.....	42,000: —		
.....	4,250: —	46,250	—
.....		60,000	—
.....		27,000	—
.....		130,165	—
.....		130,000	—
.....		6,350	—
	Trpt	23,707,873	—

	1912 års riksstat anslår: Anvisning i kontant. Kronor.	ö.	
Trpt	23,871,931	—	**Naturaunderhåll, sjukvård,**
	88,200	—	Garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg, *reservationsanslag.* Nu- *Ökas* med, under titel: Garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg
	500,000	—	Arméns fält- och fälttjänstöfningar, *reservationsanslag*
	2,642,364	—	De värnpliktiges aflöning, inskrifning och redovisning m. m., *förslagsanslag.* *Ökas* med
	2,708,850	—	Arméns vapen, ammunition och målskjutningsmateriel samt artilleriets öf-
	1,256,390	—	Arméns byggnader, mötesfält och kommendantskapsutgifter samt fortifikationens *Ökas* med
	7,386,558	—	Arméns mathållning, *förslagsanslag.* Nuvarande belopp *Minskas* med
	3,199,752	—	Furagering af arméns hästar, *förslagsanslag.* Nuvarande belopp *Ökas* med
	4,408,147	—	Arméns munderingsutrustning, *reservationsanslag.* Nuvarande belopp *Minskas* med
	763,604	—	Arméns diverse intendenturbehof, *reservationsanslag.* Nuvarande belopp *Minskas* med
	1,899,586	—	Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten, *reservationsanslag.* Nu- *Minskas* med
	372,186	—	Arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m., *reservationsanslag.* *Minskas* med
			Diverse
	870,000	—	Ersättning för rustning och rotering, *förslagsanslag.* Nuvarande belopp *Minskas* med
	80,000	—	Extra utgifter
S:ma	50,047,568	—	

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt utlåtande.

		Förslag till blifvande riksstat: Anvisning i kontant. Kronor.	ö.
	Trpt	23,707,873	—
öfningar och materiel.			
varande belopp	88,200: —		
och i Boden, *reservationsanslag*	16,800: —	105,000	—
		500,000	—
Nuvarande belopp	2,642,364: —		
	*) 131,641: —	2,774,005	—
ningar och materiel, *reservationsanslag*		2,708,850	—
öfningar och materiel, *reservationsanslag*. Nuvarande belopp	1,256,390: —		
	23,000: —	1,279,390	—
	7,386,558: —		
	*) 186,558: —	7,200,000	—
	3,199,752: —		
	92,424: —	3,292,176	—
	4,408,147: —		
	*) 239,104: —	4,169,043	—
	763,604: —		
	*) 43,448: —	720,156	—
varande belopp	1,899,586: —		
	*) 84,568: —	1,815,018	—
Nuvarande belopp	372,186: —		
	*) 11,325: —	360,861	—
anslag.			
	870,000: —		
	100,000: —	770,000	—
		80,000	—
	Summa	49,482,372	—

Bil. Litt. B.

Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens Fjärde hufvudtitel.

		Kronor.	ö.
Landtförsvarsdepartementet.			
Artilleribehof:			
Till fortsatt anskaffning af nya eldhandvapen	500,000: —		
» anskaffning af ny fältartillerimateriel	400,000: —	900,000	—
Fortifikationsbehof:			
Till uppförande af kasernetablissemang för femton infanteriregementen	2,700,000: —		
» anskaffande af ingenjörmateriel m. m. för Bodens ingenjörkår	50,000: —		
» anskaffning af belysningsmateriel	82,500: —		
» anskaffning af vinterutrustning för ingenjörtrupperna m. m.	53,000: —		
» anskaffning af en flygmaskin m. m.	*) 63,000: —	2,948,500	—
Intendenturbehof:			
Till anskaffning af nya uniformer för armén	400,000: —		
» inköp af inventarier i nya kasernetablissemang	100,000: —	500,000	—
	Trpt	4,348,500	—

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet afgifvit särskildt utlåtande (nr 11).

		Kronor.	ö.
	Trpt	4,348,500	—
Diverse anslag:			
Till det frivilliga skytteväsendets befrämjande	925,000: —		
» det frivilliga sjukvårdsväsendets befrämjande	10,000: —		
» beredande af tillfällig löneförbättring åt fortifikationskassören och redogöraren samt fortifikationskassörerna, förrådsförvaltarna och förrådsvaktmästarne vid fortifikationen	13,995: —		
» beredande af extra lönetillägg åt en del betjänte, *förslagsanslag*	285: —		
» provisorisk löneregleringen för befattningshafvare i landtförsvarsdepartementet, *förslagsanslag*	8,270: —		
» dagaflöningstillägg åt indelt manskap, *förslagsanslag*	149,728: —		
» extra lönetillägg åt vissa bataljonsläkare, *förslagsvis*	4,500: —		
» utförande af en försöksmobilisering *)	500,000: —		
» beredande af personligt lönetillägg åt musikdirektören vid Hälsinge regemente Carl Anders Clementz	483: —		
» täckande af vissa utaf arméförvaltningen och statskontoret utgifna förskott	194,867: —	1,807,128	—
	Summa	6,155,628	—

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt utlåtande.